

Aluehallitus 28.10.2025 § 269

Lisätiedot
Talousjohtaja Ismo Rouvinen
ismo.rouvinen@siunsote.fi
Puh. 013 330 4506

Päätösehdotus
Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi:

Aluehallitus päättää merkitä osavuositarkastuksen 3/2025 tiedokseen ja saattaa sen edelleen aluevaltuustolle tiedoksi. Laadun ja omavalvontaohjelman raportointi 2025 Q1 – Q3 saatetaan tiedoksi valtuustolle osavuositarkastuksen liitteenä.

Aluehallitus esittää lisäksi aluevaltuustolle, että konsernipalvelujen operatiivisen tavoitteen 'Hyvinvointialueen ostaminen tehostuu' mittari (ta 2025) muutetaan selostusosassa kuvatulla tavalla.

Päätös
Hyväksyttiin.

Selostus

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on valmisteltu tammi-syyskuun tietojen perusteella 3. osavuositarkastus kuluvalta vuodelta. Toiminnan ja talouden toteutumisesta ja strategisia mittareita seurataan kuukausittain johtoryhmässä ja toimialueiden johtotiimeissä. Toimialuejohtajat raportoivat sopeuttamistoimenpiteiden toteutumisesta hyvinvointialuejohtajalle ja edelleen aluehallitukselle. Taloudesta ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuositarkastuksilla aluevaltuustolle, -hallitukselle ja tarkastuslautakunnalle. Osavuositarkastuksiin on sisällytetty arvio toiminnan uudistamiseen keskittyvien strategisten hankkeiden etenemisestä.

Osavuositarkastus laaditaan kolme kertaa vuodessa; tammi-maaliskuun, tammi-kesäkuun ja tammi-syyskuun tiedoilla. Neljäs eli viimeinen raportti on tilinpäätös, joka kattaa koko vuoden seurannan.

Hyvinvointialueiden lakisääteinen tehtävä on järjestää alueensa asukkaille tarvetta vastaavat, riittävät sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut. Tämän lisäksi laki hyvinvointialueiden rahoituksesta edellyttää tällä hetkellä, että hyvinvointialueiden on saatava talous tasapainoon ja taseeseen kertyneet alijäämät katettua vuoden 2026 loppuun mennessä. Mikäli hyvinvointialue ei suoriudu näistä lakisääteisistä velvoitteistaan, voi ministeriö käynnistää arviointimenettelyn, jonka yhteydessä selvitetään aina hyvinvointialueliitoksen mahdollisuus.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vuoden 2025 talousarvio on laadittu 20 milj. euroa ylijäämäiseksi. Talousarvio sisältää 30 milj. euron talouden sopeuttamisohjelman, jonka henkilöstövaikutukset käsiteltiin kuusi viikkoa kestäneissä yhteistoimintaneuvotteluissa alkuvuoden aikana. Aluehallitus hyväksyi neuvottelutuloksen 25.2.2025 kokouksessaan. Kuluvalle vuodelle ja koko taloussuunnittelukaudelle 2026–2028 ulottuva strateginen uudistusohjelma sisältää talouden sopeuttamisohjelman lisäksi neljä toiminnan uudistamiseen keskittyvää strategista hanketta:

- Asiakas- ja potilastietojärjestelmä -projekti
- Lasten, nuorten ja perheiden (LaNuPe) palveluintegraatio -projekti
- Kotoa kotiin -projekti
- Ostopalvelujen strateginen ohjaus -projekti.

Syyskuun lopun talousennuste on 0,4 milj. euroa ylijäämäinen, mikä tarkoittaa, että talousennusteen arvioidaan olevan 19,6 milj. euroa talousarviota huonompi. Toimialueilla on otettu käyttöön vakimuotoinen toimintatapa talousennusteen, sopeuttamistoimenpiteiden ja operatiivisten mittareiden kuukausittaiseen seurantaan ja raportointiin. Pysyvien säästöjen aikaansaaminen on haasteellista tilanteessa, jossa kaikilla toimialueilla on vaikeuksia turvata palvelujen järjestäminen lakisääteisissä määrärajoissa.

Hyvinvointialueen strategiset mittarit on johdettu strategisen uudistusohjelman viidestä menestystekijästä. Strategiset mittarit ovat aluehallitukseen ja -valtuustoon nähden sitovia. Lisäksi kukin toimialue on määritellyt omaa johtamistaan tukevat operatiiviset mittarit, jotka ovat hyvinvointialuejohtajaan nähden sitovia.

1) Tavoitteenamme on, että toimintamme on asiakaslähtöistä ja laadukasta. Asiakaskokemusta mitataan NPS-suositteluindeksin avulla kaikilla palvelutuotannon toimialueilla. Organisaatiotasoiseksi tavoitetasoksi on asetettu, että $NPS \geq 75$. Asiakaskokemuksen koko organisaation tunnusluku syyskuussa oli 77,9 eli tavoite olisi toteutumassa. Tunnusluku on heikentynyt 1,1-yksikköä edelliskuukauden tilanteesta.

2) Tavoitteenamme on järjestää asukkaillemme heidän tarvitsemansa palvelut oikea-aikaisesti ja lakisääteisissä ajoissa. Palvelujen saatavuutta arvioidaan ”liikennevalomallin” avulla: punainen < 90 %, keltainen 90–95 % ja vihreä 95–100 % palveluista toteutuu lakisääteisessä ajassa. Tätä mittaria on mahdollista tarkastella kuukausittain. Hyvinvointialueetasolla toimialueiden mittareiden keskiarvo oli syyskuun lopussa 85,3 %, joka on tavoitteen alapuolella. Tavoitteen saavuttaminen vaatii saatavuuden parantamista varsinkin ikääntyneiden palveluissa. Tunnusluku on parantunut 0,2 prosenttiyksikköä edelliskuukauteen verrattuna.

3) Tavoitteenamme on, että hyvinvointialueella on riittävä, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Tavoittelemme henkilöstön lähtövaihtuvuuden pienentämistä vuoden 2024 tasosta. Vuoden 2025 tavoitteena on, että henkilöstön lähtövaihtuvuus on enintään 6 %. Tätä mittaria on mahdollista tarkastella kuukausittain. Syyskuun lopussa lähtövaihtuvuus oli 4,0 %,

joten mittari on tavoitteessa. Tunnusluku on alentunut 0,3 prosenttiyksikköä edelliskuukaudesta.

4) Tavoitteenamme on, että toimintamme on taloudellisesti kestäväällä pohjalla. Hyvinvointialueen rahoitusmallissa vuosikate on tunnusluku, jonka perusteella tulevien vuosien lainanottovaltuudet määritellään. Vuoden 2025 tavoitteena on, että vuosikate on vähintään 37,2 milj. euroa. Hyvinvointialueetasolla tavoitteen toteutumista seurataan tilikauden tulosenusteen perusteella kuukausittain. Syyskuun taloustietojen perusteella vuosikate olisi asettumassa noin 18,8 milj. euron tasolle, joten taloustavoite ei olisi toteutumassa. Tunnusluku on parantunut 3,5 milj. euroa edelliskuukaudesta.

5) Tavoitteenamme on, että olemme luotettava organisaatio asiakkaillemme ja työntekijöillemme. Työntekijäkokemusta mitataan eNPS-suosittelevuodexin avulla. Ensimmäistä kertaa toteutettavan mittauksen tavoitearvoksi on asetettu luku 20, joka määräytyy hyvinvointialueiden aikaisempien tulosten perusteella. Tätä mittaria on mahdollista tarkastella kvartaaleittain. Syyskuussa toteutettiin kolmas työntekijäkokemuksen mittaus, jonka perusteella syyskuussa 2025 koko organisaation eNPS-suosittelevuodexiksi muodostui 2. Kolmannen mittauksen perusteella tulos ei ole tavoitteen mukainen, tunnusluku on heikentynyt toisen mittauksen tilanteesta.

Talousarvion laatimisen lähtökohtana oli Valtiovarainministeriön 23.9.2024 julkaisema laskelma, jonka mukaan Pohjois-Karjalan laskennallinen rahoitus olisi vuonna 2025 noin 898,2 milj. euroa. Siirtymätasaus kuitenkin pienentää laskennallista rahoitusta noin 61,4 milj. euroa, jolloin vuoden 2025 yleiskatteelliseksi rahoitukseksi muodostui noin 836,8 milj. euroa.

Alkuperäisessä talousarviossa hyvinvointialueen toimintatuottojen yhteismäärä on 137,4 milj. euroa ja toimintakulujen yhteismäärä 934,1 milj. euroa. Näin ollen toimintakatteeksi muodostui -796,6 milj. euroa, joka katetaan valtion 836,8 milj. euron rahoituksella. Tämän saavuttamiseksi Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on löydettävä keinot noin 30 milj. euron säästöjen saavuttamiseksi vuonna 2025, joten vuoden 2025 talousarvio sisälsi vastaavan kokoisen talouden sopeuttamistarpeen, jonka toteuttamiseksi aluehallitus käynnisti 18.12.2024 koko henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut. Muutettu talousarvio sisältää yhteistoimintaneuvotteluissa sovittujen 30 milj. euron toimenpiteiden kohdistamisen toimialueille neuvottelutuloksen mukaisesti.

Vuoden 2025 talousarvion toteutumiseen liittyy taloudellisia riskejä. Valtiorahoituksessa hyvinvointialueindeksi kasvoi vuodesta 2024 lopulta 3,0 %, mikä oli huomattavasti vähemmän kuin kulukehitys Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella on ollut. Lisäksi hyvinvointialueindeksin korotus ei kohdistu täysimääräisesti hyvinvointialueille vaan sen toteutumiseen vaikuttavat myös rahoitusmallin muut tekijät. Palvelustrategian toimeenpanoa on valmisteltu vuoden 2024 loppupuolella ja sen runkona toimii kahdeksan alueellista sote-palvelujen järjestämissuunnitelmaa. Talouden tasapainottamisen kannalta välttämättömät rakenteelliset ja

toiminnalliset uudistukset on saatava toteutukseen, muuten talousarvion toteutumiseen liittyvät riskit ovat vaarassa realisoitua.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue haki toukokuussa valtiovarainministeriöltä lisärahoitusta sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastuspalvelujen turvaamiseksi. Hakemusta perusteltiin sillä, että alueelle myönnetyn valtionrahoituksen taso ei, yli 60 milj. euron siirtymätasausvähenennyksen vuoksi, lähtökohtaisesti riitä kattamaan alueen väestön keskimääräistä korkeammasta palvelutarpeesta syntyviä kustannuksia. Neuvottelumuistioon on kirjattu neuvottelujen keskeinen sisältö ja neuvottelutulos, jonka hyväksymisestä päätetään valtioneuvoston yleisistunnossa 30.10.2025. Tunnistetuissa ongelmissa on suurelta osin kyse pitkäaikaisista palvelujen järjestämisen haasteista, jotka ovat syntyneet osin jo ennen hyvinvointialueen toiminnan käynnistymistä. Tästä johtuen talousarviovuonna vaarantumassa olevia lakisääteisiä palveluja ei täysin saada turvattua varainhoitovuonna. Valvira on asettanut hyvinvointialueelle 2 milj. euron uhkasakon kiireettömän erikoissairaanhoidon saattamiseksi lakisääteiselle tasolle huhtikuun 2026 loppuun mennessä. Kaikkien lakisääteisten palvelujen turvaaminen tarkoittaa tulevana vuosina merkittäviä taloudellisia lisäpanostuksia.

Hyvinvointialue ei saanut uutta lainanottovaltuutta vuodelle 2025. Uusia investointeja oli tarkoitus toteuttaa vuonna 2025 vuoden 2025 investointien osalta kassavaroin ja vuosien 2023 ja 2024 investointisuunnitelmien hyväksytyjä kohteita toteutetaan vuosien 2023 ja 2024 lainanottovaltuuksilla.

Investointien toteuma tammi-syyskuussa on 33,3 % (11,3 milj. euroa). Rakennusinvestoinneista on toteutunut 37,8 % (7,3 milj. euroa). Laite- ja kalustoinvestointien toteuma on 53,6 % (3,5 milj. euroa). ICT-investointien toteuma on 9,7 % ja asiakas- ja potilastietojärjestelmähankkeen toteuma laajakantoisissa investoinneissa on 6,1 % (0,4 milj. euroa).

Vuoden 2025 talousarvion osalta toteutettava strateginen uudistusohjelma sisältää merkittävimmät strategiset uudistushankkeet toiminnan ja palvelujen uudistamiseksi sekä 30 milj. euron talouden sopeuttamisohjelman toteuttamisen.

Strategisista uudistushankkeista Kotoa kotiin- projekti etenee tällä hetkellä suunnitelmien mukaisesti. APTJ-projektissa ei ole voitu edetä alkuperäisen suunnitelman mukaisesti, koska hankinnasta tehtiin valitus markkinaoikeuteen. Elokuussa 2025 markkinaoikeus hylkäsi tehdyn valituksen ja syyskuussa korkeimmasta hallinto-oikeudesta tuli päätös, ettei se myönnä valituslupaa, joten hankintapäätöksestä tuli samalla lainvoimainen. Ostopalvelu-projekti sekä LaNuPe-projekti etenevät pääosin suunnitelmien mukaisesti, yksittäisissä osa-alueissa ja kustannussäästöjen saavuttamisessa on jonkin verran haasteita projektin toteuttamisen osalta.

Talouden sopeuttamisohjelman osalta tässä vaiheessa toimenpiteiden vastuuhenkilöt ovat arvioineet, että lähes 25,1 milj. euroa (83,5 %) suunnitelluista toimenpiteistä olisi toteutumassa. Sopeuttamisohjelman

täysimääräisen toteutumisen varmistamiseksi toimialueet ovat löytäneet 5,0 milj. euron edestä lisätoimenpiteitä. Tämä tarkoittaa, että 30 milj. euron sopeuttamisohjelma on tällä hetkellä toteutumassa täysimääräisesti.

Talousarviomuutoksia ei esitetä tehtäväksi 3. osavuositarkastuksen yhteydessä vaan kuluva vuoden talousarviomuutokset tuodaan marraskuun aluehallituksen käsittelyyn ja sitä kautta joulukuun aluevaltuuston päätettäväksi.

Liitteenä 3. osavuositarkastus sekä laadunhallinnan ja omavalvonnan neljännesvuosiselitys 1–9/2025.

Konsernipalvelujen operatiivisen tavoitteen 'Hyvinvointialueen ostaminen tehostuu' mittarille 'Hankinnan vaikuttavuuden ennakkoarvioinnin toteutuminen arvostaan > 9 000 euron ylittävien hankintojen osalta' on osoittautunut vaikeaksi saada toteuma-arvoa. Tämän vuoksi mittari esitetään vaihdettavaksi 'Sopimuksiin perustuvien ostolaskujen määrä' sekä sille tavoite ja tavoitearvo. Nämä sekä ko. tavoitearvoa vastaava toteuma on sisällytetty taulukkoon 20 (s. 37). Aluevaltuustolle esitetään, että mittari muutetaan osavuositarkastuksen yhteydessä edellä kuvatusti.